

ประกาศกระทรวงมหาดไทย

เรื่อง ให้ผู้ประกอบการอันอาจทำให้เกิดอัคคีภัยได้ง่าย
มีไว้ซึ่งอุปกรณ์เครื่องช่วยในการหนีไฟจากอาคารที่ประกอบการ

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๕ (๑๑) แห่งกฎกระทรวงกำหนดเงื่อนไขในการใช้ การเก็บรักษา และการมีไว้ในครอบครอง ซึ่งสิ่งทำให้เกิดอัคคีภัยได้ง่าย และกิจการอันอาจทำให้เกิดอัคคีภัยได้ง่าย และการจัดให้มีบุคคลและสิ่งจำเป็นในการป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ. ๒๕๔๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในประกาศนี้

“หน้ากากป้องกันไอร้อนและควันพิษ” หมายความว่า ถังครอบศีรษะ สำหรับให้ผู้ประสภักย์ใช้สวมป้องกันไอร้อนและควันพิษ ที่เกิดจากเพลิงไหม้ เพื่อหนีออกจากสถานที่เกิดอัคคีภัย ไปสู่สถานที่ที่ปลอดภัย ผลิตจากวัสดุที่มีคุณสมบัติทนความร้อนได้ไม่ต่ำกว่า ๘๐๐ องศาเซลเซียส มีตัวกรองซึ่งบรรจุสารเคมีที่ใช้กรองควันและก๊าซพิษได้ไม่น้อยกว่า ๑๕ นาที ในขณะที่ใช้งานมีลิ้นไอเสียสำหรับระบายอากาศออกทางเดียวโดยวิธีกล สามารถหายใจเข้าออกทางจมูกได้โดยไม่ต้องใช้มือช่วยในขณะที่ใช้งาน

“ควันพิษ” หมายความว่า ก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ ก๊าซไฮโดรเจนไซยาไนด์ ก๊าซไฮโดรเจนคลอไรด์ ก๊าซอะโครลีน และก๊าซชนิดอื่นที่เกิดจากการเผาไหม้วัสดุต่าง ๆ ในขณะที่เกิดอัคคีภัยซึ่งอาจทำให้ผู้สูดก๊าซนั้นได้รับอันตรายหรือถึงแก่ชีวิต

“ไฟฉายฉุกเฉิน” หมายความว่า ไฟฉายซึ่งให้แสงสว่างอัตโนมัติทันทีที่ไฟฟ้าดับ ใช้แบตเตอรี่ที่อัดประจุไฟฟ้าในตัว สามารถให้แสงสว่างในที่มืดได้ไกล ไม่น้อยกว่า ๑๐ เมตร

“คู่มือความปลอดภัยและข้อควรปฏิบัติขณะเกิดเพลิงไหม้” หมายความว่า เอกสารคำแนะนำเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติของผู้ประสภักย์เพื่อความปลอดภัยเมื่อเกิดเพลิงไหม้ รวมทั้งวิธีหนีไฟออกจากอาคารหรือสถานประกอบการที่เกิดเพลิงไหม้ โดยมีรายละเอียดทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หรือภาษาอื่นตามที่จำเป็น รายละเอียดตามที่กำหนดไว้ท้ายประกาศกระทรวงนี้

“อุปกรณ์เครื่องช่วยในการหนีไฟจากอาคารหรือสถานประกอบกิจการ” หมายความว่า หน้ากากป้องกันไอร้อนและควันพิษ ไฟฉายฉุกเฉิน และคู่มือความปลอดภัยและข้อควรปฏิบัติขณะเกิดเพลิงไหม้

ข้อ ๒ ผู้ประกอบกิจการอันอาจทำให้เกิดอัคคีภัยได้ง่าย ที่ประกอบการอยู่ในอาคารสูง หรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษ ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร ต้องมีไว้ซึ่งอุปกรณ์เครื่องช่วยในการหนีไฟจากอาคารดังต่อไปนี้

(๑) กิจการโรงแรม กิจการอาคารชุดที่ให้เช่าหรืออยู่อาศัยชั่วคราว ต้องจัดให้มีหน้ากากป้องกันไอร้อนและควันพิษอย่างน้อยห้องละ ๒ ชุด มีไฟฉายฉุกเฉินอย่างน้อยห้องละ ๑ ชุด และมีคู่มือความปลอดภัยและข้อควรปฏิบัติขณะเกิดเพลิงไหม้อย่างน้อยห้องละ ๑ ชุด บริเวณห้องโถงและทางเดินต้องจัดให้มีหน้ากากป้องกันไอร้อนและควันพิษอย่างน้อย ๑ ชุด ต่อพื้นที่ทุก ๆ ๒๐๐ ตารางเมตร

(๒) กิจการสำนักงาน ต้องจัดให้มีหน้ากากป้องกันไอร้อนและควันพิษอย่างน้อย ๑ ชุด ต่อพื้นที่ทุก ๆ ๒๕ ตารางเมตร

(๓) กิจการสถานพยาบาล ต้องจัดให้มีหน้ากากป้องกันไอร้อนและควันพิษอย่างน้อยห้องละ ๒ ชุด มีไฟฉายฉุกเฉินอย่างน้อยห้องละ ๑ ชุด และมีคู่มือความปลอดภัยและข้อควรปฏิบัติขณะเกิดเพลิงไหม้อย่างน้อยห้องละ ๑ ชุด ในบริเวณห้องโถงและทางเดิน ต้องจัดให้มีหน้ากากป้องกันไอร้อนและควันพิษอย่างน้อย ๑ ชุด ต่อพื้นที่ทุก ๆ ๒๐๐ ตารางเมตร

(๔) กิจการภัตตาคารและสถานบริการ ต้องจัดให้มีหน้ากากป้องกันไอร้อนและควันพิษอย่างน้อย ๑ ชุด ต่อพื้นที่ทุก ๆ ๒๕ ตารางเมตร กรณีแบ่งเป็นห้องและมีเตียงหรือที่นอนไว้บริการลูกค้า ต้องจัดให้มีหน้ากากป้องกันไอร้อนและควันพิษอย่างน้อยห้องละ ๒ ชุด และมีไฟฉายฉุกเฉิน อย่างน้อยห้องละ ๑ ชุด

(๕) กิจการห้างสรรพสินค้า กิจการโรงมหรสพ กิจการหอประชุม ต้องจัดให้มีหน้ากากป้องกันไอร้อนและควันพิษอย่างน้อย ๑ ชุด ต่อพื้นที่ทุก ๆ ๑๐๐ ตารางเมตร

(๖) กิจการสถานศึกษาและกิจการสถานกวดวิชา ต้องจัดให้มีหน้ากากป้องกันไอร้อนและควันพิษอย่างน้อย ๑ ชุด ต่อพื้นที่ทุก ๆ ๒๕ ตารางเมตร

(๗) กิจการสถานีรถไฟต้องจัดให้มีหน้ากากป้องกันไอร้อนและควันพิษอย่างน้อย ๑ ชุด ต่อพื้นที่ทุก ๆ ๒๕ ตารางเมตร

ข้อ ๓ การติดตั้งหน้ากากป้องกันไอร้อนและควันพิษตามข้อ ๒ (๑) ถึง (๓) ในพื้นที่ที่เป็นห้องพัก ต้องติดตั้งให้ส่วนบนของหน้ากากสูงจากระดับพื้นอาคารไม่เกิน ๑ เมตร ๕๐ เซนติเมตร ในที่ที่มองเห็นและสามารถอ่านคำแนะนำการใช้ได้ สามารถนำไปใช้งานโดยสะดวกและต้องอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ตลอดเวลา ในพื้นที่นอกห้องพักหรือพื้นที่ที่เป็นห้องโถงหรือทางเดินให้กระจายติดตั้งตามจุดที่ติดตั้งเครื่องดับเพลิง หรือตู้หัวฉีดน้ำดับเพลิงตามชั้นต่าง ๆ ของอาคาร หรือในที่ที่สามารถมองเห็นและหยิบใช้ได้ง่าย สำหรับการติดตั้งไฟฉายฉุกเฉินให้ติดตั้งในบริเวณเดียวกับที่ติดตั้งหน้ากากป้องกันไอร้อนและควันพิษ หรือตามจุดที่เหมาะสม

ข้อ ๔ หน้ากากป้องกันไอร้อนและควันพิษ ต้องมีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน ตามที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย กำหนดหรือตามมาตรฐาน EN ๔๐๓ ของสหภาพยุโรป หรือมาตรฐาน AS/NZS 1716:1994 ของประเทศออสเตรเลียและประเทศนิวซีแลนด์ หรือมาตรฐานของประเทศญี่ปุ่น ๒๔๘

ประกาศ ณ วันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

สุธรรม แสงประทุม

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

ปฏิบัติราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

รายละเอียดคู่มือความปลอดภัยและข้อควรปฏิบัติขณะเกิดเพลิงไหม้

ท้ายประกาศกระทรวงมหาดไทย

เรื่อง ให้ผู้ประกอบการอันอาจทำให้เกิดอัคคีภัยได้ง่าย

มีไว้ซึ่งอุปกรณ์เครื่องช่วยในการหนีไฟจากอาคารที่ประกอบการ

ให้ผู้ประกอบการอันอาจทำให้เกิดอัคคีภัยได้ง่าย ต้องจัดให้มีคู่มือความปลอดภัย และข้อควรปฏิบัติขณะเกิดเพลิงไหม้ ซึ่งเป็นเอกสารคำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติของผู้ประสบภัย เพื่อความปลอดภัยเมื่อเกิดเพลิงไหม้ เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษหรือภาษาอื่นตามที่จำเป็น โดยอย่างน้อยให้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. สิ่งที่ต้องทราบเกี่ยวกับระบบป้องกันอัคคีภัยและระบบอัคคีภัยในอาคาร หรือสถานประกอบการ

๑.๑ ระบบป้องกันและระบบอัคคีภัยในอาคารหรือสถานประกอบการ เช่น

(๑) ทางหนีไฟ บันไดหนีไฟ ประตูหนีไฟ และระบบอัดอากาศภายใน ช่องบันไดหนีไฟ

(๒) แบบแปลนแผนผังอาคารแต่ละชั้น

(๓) ระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้

(๔) ระบบไฟส่องสว่างสำรอง ป้ายบอกชั้น และป้ายบอกทางหนีไฟ

(๕) ระบบจ่ายพลังงานไฟฟ้าสำรอง

(๖) หัวฉีดน้ำดับเพลิงอัตโนมัติ

(๗) ตู้หัวฉีดน้ำดับเพลิงพร้อมสายฉีดน้ำดับเพลิง

(๘) ผงกันไฟ และประตูที่ทำด้วยวัสดุทนไฟ

(๙) เครื่องดับเพลิงตามชนิดและขนาดที่เหมาะสมสำหรับดับเพลิง ที่เกิดจากประเภทของวัสดุที่อยู่ในแต่ละกิจการ

(๑๐) อุปกรณ์ตรวจจับความร้อนหรือควันไฟ

(๑๑) อุปกรณ์เครื่องช่วยในการหนีไฟจากอาคารหรือสถานประกอบการ ได้แก่ หน้ากากป้องกันไอร้อนและควันพิษ ไฟฉายฉุกเฉิน เป็นต้น

(๑๒) ลิฟต์ดับเพลิง สำหรับพนักงานดับเพลิงใช้ในขณะเกิดเพลิงไหม้

(๑๓) ดาดฟ้า สำหรับใช้เป็นทางหนีไฟทางอากาศ

๑.๒ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับระบบป้องกันและระงับอัคคีภัยในอาคารหรือสถานประกอบกิจการ ได้แก่

(๑) การติดตั้งแบบแปลนแผนผังในตัวอาคารหรือสถานประกอบกิจการ แบบแปลนแผนผังจะติดตั้งในแต่ละชั้นของอาคารหรือสถานประกอบกิจการ โดยระบุถึงตำแหน่งของห้องทุกห้อง เส้นทางหนีไฟ ตู้หัวฉีดน้ำดับเพลิง อุปกรณ์ดับเพลิง และลิฟท์สำหรับพนักงานดับเพลิงอย่างชัดเจน

(๒) ระบบจ่ายพลังงานไฟฟ้าสำรอง จะต้องแยกเป็นอิสระจากระบบอื่น ๆ เพราะเมื่อเกิดเพลิงไหม้ ไฟฟ้าสำรองจะส่งไฟฟ้าไปยังระบบต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการดับเพลิง และการหนีไฟ ได้นานประมาณ 2 ชั่วโมง และใช้สำหรับเครื่องสูบน้ำดับเพลิง ลิฟท์ดับเพลิง ระบบสื่อสาร ฯลฯ ได้ตลอดเวลา

(๓) ระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ จะต้องมียุทธศาสตร์สัญญาณเตือนเพลิงไหม้ทุกชั้น ประกอบด้วยอุปกรณ์สำคัญคือ อุปกรณ์ตรวจจับความร้อนหรือควันไฟที่ผิดปกติ (Detector) และสัญญาณเตือน (Alarm) เป็นตัวส่งสัญญาณในลักษณะของแสงหรือเสียง ซึ่งใช้ประกอบกับระบบดับเพลิงอัตโนมัติ (Sprinkler)

(๔) เครื่องดับเพลิงตามชนิดและขนาดที่เหมาะสมสำหรับดับเพลิงที่เกิดจากประเภทของวัสดุที่อยู่ในแต่ละกิจการ ติดตั้งทุกชั้นของอาคารหรือสถานประกอบกิจการ เพื่อใช้ในการควบคุมเพลิงเบื้องต้น

(๕) บันไดหนีไฟ อาคารหรือสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่จะต้องมีบันไดหนีไฟจากชั้นสูงสุดลงสู่พื้นดินอย่างน้อย 2 แห่ง โดยจะต้องอยู่ในตำแหน่งที่หาได้ง่ายและไม่มีสิ่งกีดขวาง ในกรณีที่เกิดเพลิงไหม้ไม่ควรใช้บันไดภายในอาคารและบันไดเลื่อน เพราะบันไดเหล่านั้นไม่สามารถป้องกันควันไฟหรือเปลวไฟได้ และห้ามใช้ลิฟท์อย่างเด็ดขาด เพราะลิฟท์จะหยุดทำงาน

(๖) ลักษณะที่ดีของประตูหนีไฟ บันไดหนีไฟที่อยู่ในตัวอาคารหรือสถานประกอบกิจการ จะต้องจัดให้มีผนังกันไฟโดยรอบ และมีบานประตูหนีไฟที่ทำจากวัสดุทนไฟ และเป็นแบบผลักเข้าสู่ด้านในของบันไดหนีไฟ เพื่อความรวดเร็วในการหนีไฟ นอกจากนั้นประตูหนีไฟทุกบานจะต้องติดตั้งอุปกรณ์ปิด - เปิดอัตโนมัติ เพื่อป้องกันไม่ให้ควันไฟลุกลามเข้าไปในบันไดหนีไฟ

(๗) ป้ายบอกชั้นและป้ายบอกทางหนีไฟ ช่องบันไดหนีไฟที่อยู่ภายในตัวอาคารหรือสถานประกอบกิจการ จะต้องมียุทธศาสตร์จากระบบไฟฟ้าฉุกเฉิน พร้อมทั้งมีป้ายบอกชั้นและป้ายบอกทางหนีไฟที่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน ทั้งด้านในและด้านนอกของบันไดหนีไฟทุกชั้น เพื่อป้องกันการหนีออกผิดชั้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้หนีไฟทราบว่า ขณะนี้อยู่ที่ชั้นใด และทราบถึงชั้นล่างที่มีทางออกสู่ภายนอกอาคารหรือสถานประกอบกิจการแล้ว

๒. วิธีปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยเมื่อเกิดเพลิงไหม้

ขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อความปลอดภัย ๑๐ ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ ๑ ก่อนเข้าใช้อาคารหรือสถานประกอบการ

ควรศึกษาเรื่องตำแหน่งบันไดหนีไฟ เส้นทางหนีไฟ ทางออกจากตัวอาคารหรือสถานประกอบการ การติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิงอัตโนมัติ (Sprinkler) และอุปกรณ์อื่น ๆ รวมทั้งศึกษาคำแนะนำเกี่ยวกับความปลอดภัยจากเพลิงไหม้และการหนีไฟอย่างละเอียด

ขั้นตอนที่ ๒ ขณะที่อยู่ในอาคารหรือสถานประกอบการ

ควรหาทางออกฉุกเฉินอย่างน้อย 2 ทางที่ใกล้ที่สุด ตรวจสอบดูว่าทางออกฉุกเฉินไม่ปิดล็อก หรือมีสิ่งกีดขวาง และสามารถใช้เป็นเส้นทางออกจากภายในอาคารหรือสถานประกอบการได้อย่างปลอดภัย พร้อมทั้งนับจำนวนประตูห้องจากจุดที่ใช้อาคารหรือสถานประกอบการสู่ทางหนีฉุกเฉินดังกล่าว เพื่อใช้เป็นจุดสังเกตและสามารถไปถึงทางหนีไฟได้ แม้ว่าไฟจะดับหรือปกคลุมไปด้วยควันไฟ

ขั้นตอนที่ ๓ หากต้องนอนพักนอนภายในอาคารหรือสถานประกอบการ

ก่อนเข้านอน ควรวางกุญแจห้องพัก ไฟฉายฉุกเฉิน และหน้ากากป้องกันไอร้อนและควันพิษ (ถ้ามี) ไว้ใกล้กับเตียงนอน ถ้าเกิดเพลิงไหม้จะได้หยิบกุญแจและเครื่องช่วยในการหนีไฟดังกล่าวได้ทันที อย่าเสียเวลากับการเก็บสิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัว และควรเรียนรู้และฝึกซ้อมการเดินภายในความมืด

ขั้นตอนที่ ๔ เมื่อต้องประสบเหตุเพลิงไหม้

ถ้าเพลิงนั้นอยู่ในสภาพที่สามารถดับได้ ให้ดับเพลิงนั้นทันที ถ้าไม่สามารถดับได้ให้หาตำแหน่งสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ เปิดสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ จากนั้นให้หนีออกจากอาคารหรือสถานประกอบการตามทางหนีไฟ แล้วโทรศัพท์แจ้งหน่วยดับเพลิงทันที

ขั้นตอนที่ ๕ เมื่อได้ยินสัญญาณเตือนเพลิงไหม้

ให้รีบหาทางหนีออกจากอาคารหรือสถานประกอบการนั้นตามทางหนีไฟที่ใกล้ที่สุดทันที

ขั้นตอนที่ ๖ เมื่อเกิดเพลิงไหม้ในห้องที่ใช้ในอาคารหรือสถานประกอบการ

ถ้าเพลิงนั้นอยู่ในสภาพที่สามารถดับได้ให้ดับเพลิงนั้นทันที ถ้าไม่สามารถดับได้ ให้หนีออกมาแล้วปิดประตูห้องทันที พร้อมทั้งรีบแจ้งเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลความปลอดภัยของอาคารหรือสถานประกอบการนั้นทันที เพื่อโทรศัพท์แจ้งหน่วยดับเพลิง

/ขั้นตอนที่ ๗ ...

ขั้นตอนที่ ๗ เมื่อเกิดเพลิงไหม้นอกห้องที่ใช้ในอาคารหรือสถานประกอบกิจการ ก่อนที่จะหนีออกจากสถานที่นั้น ให้วางมือบนประตู หากประตูมีความเย็นอยู่ให้ค่อย ๆ เปิดประตูแล้วหนีไปยังทางหนีไฟฉุกเฉินที่ใกล้ที่สุด

ขั้นตอนที่ ๘ ถ้าเกิดเพลิงไหม้อยู่ในบริเวณใกล้ ๆ

ถ้าประตูห้องมีความร้อน ห้ามเปิดประตูเด็ดขาด ให้รีบโทรศัพท์แจ้งเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลความปลอดภัยหรือแจ้งหน่วยดับเพลิง เพื่อแจ้งให้ทราบว่า ขณะนี้อยู่ที่ใดของอาคารหรือสถานประกอบกิจการ พร้อมทั้งหาผ้าขนหนูชุบน้ำให้เปียกชุ่ม ปิดทางเข้าออกของควัน ปิดพัดลมและเครื่องปรับอากาศ ส่งสัญญาณขอความช่วยเหลือที่หน้าต่าง

ขั้นตอนที่ ๙ เมื่อต้องเผชิญกับควันไฟที่ปกคลุม

ให้ใช้วิธีคลานต่ำหนีไปยังทางออกฉุกเฉิน เพราะอากาศบริสุทธิ์จะอยู่ด้านล่าง (เหนือพื้นห้อง) ให้นำกุญแจห้อง ไฟฉายฉุกเฉินไปด้วย และใช้หน้ากากป้องกันไอร้อนและควันพิษ (ถ้ามี) หากหมดหนทางหนีจะได้สามารถกลับเข้าห้องได้

ขั้นตอนที่ ๑๐ การหนีออกจากอาคารหรือสถานประกอบกิจการ

ห้ามใช้ลิฟท์ในขณะที่เกิดเพลิงไหม้อย่างเด็ดขาด เพราะลิฟท์จะหยุดการทำงานเนื่องจากไม่มีกระแสไฟฟ้า และไม่ควรใช้บันไดภายในอาคารหรือสถานประกอบกิจการ หรือบันไดเลื่อน เนื่องจากบันไดเหล่านั้นไม่สามารถป้องกันไฟและเปลวไฟได้ ให้ใช้บันไดหนีไฟภายในอาคารหรือสถานประกอบกิจการเท่านั้น
